

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) www.economy.nayka.com.ua | № 3, 2019 | 28.03.2019 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.3.45](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.3.45)

УДК 339.543

*Л. М. Ганас,
к. е. н., асистент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національного університету «Львівська політехніка»
О. І. Дорош,
к. е. н., доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національного університету «Львівська політехніка»
О. В. Мукан,
к. е. н., доцент, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національного університету «Львівська політехніка»
Л. С. Ноджак,
к. е. н., доцент, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національного університету «Львівська політехніка»
С. М. Трухан,
студент Національного університету «Львівська політехніка»*

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖІВ В МИТНОМУ РЕЖИМІ “ІМПОРТ”

*L. M. Hanas
PhD (Economics), Assistant of the Department of Foreign
Economic and Customs Activities, Lviv Polytechnic National University
O. I. Dorosh
PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Foreign Economic and Customs
Activities, Lviv Polytechnic National University
O. V. Mukan
PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Foreign Economic and Customs Activities,
Lviv Polytechnic National University
L. S. Nodzhak
PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Foreign Economic and Customs Activities,
Lviv Polytechnic National University
S.M. Trukhan
student Lviv Polytechnic National University*

FEATURES OF CUSTOMS CLEARANCE OF INTERNATIONAL CARGOES IN THE CUSTOMS REGIME OF “IMPORT”

Наукові доробки, розроблені в статті стосуються сегментування процесу розмитнення міжнародних вантажів в режимі «імпорт» за суб'єктами здійснення митного оформлення. В статті досліджено особливості митного оформлення міжнародних вантажів в режимі «імпорт», сформовано послідовність для підприємств щодо здійснення митного

оформлення міжнародних вантажів, структуровано пакети документів, які необхідні при здійсненні митного очищення вантажів в режимі «імпорт», що мають надати експортери, імпортери та транспортні компанії (перевізники). А також в статті представлено модель сегментування процесу розмитнення міжнародних вантажів підприємством в режимі «імпорт». Дана модель відтворює операції і комунікації, що розділені між підприємством, роботою митниці на кордоні та внутрішньої митниці з метою оптимізування часу та впорядкування процесу розмитнення.

Activation of foreign economic activity affects on the implementation of customs operations, which, in turn, include customs clearance of goods. In Ukraine, according to the data of the State Statistics Service, import of goods prevails, therefore operations on customs clearance of import goods concern the vast majority of domestic enterprises. However, despite the massive nature of such operations, most enterprises face a number of problems in customs clearance of international cargo, which necessitates a thorough study of this problem and the search for the optimization ways of these processes by enterprises.

The dominant purpose of this article is to conduct a detailed research of the process of customs clearance of goods by enterprises in the customs regime of "import" and the structuring of this process by its key subject.

The scientific results achieved in the article concern the segmentation of the process of customs clearance of international cargoes in the regime of "import" by the subjects of customs clearance.

In the article the peculiarities of customs clearance of international cargoes in the customs regime of "import" are investigated, a logical sequence of the customs clearance of international cargoes by enterprises is created, and the packages of documents necessary for customs clearance of cargoes in the regime of "import", which exporters, importers and transporters should provide, are structured. The article also represents the model of segmentation of the process of customs clearance of international goods by the enterprise in the regime of "import". This model reproduces operations and communications that are split between the enterprise, the work of the customs at the border and the internal customs in order to optimize the customs clearance time.

On the basis of the conducted research, the working actions of the participants in the customs clearance of international cargoes in the regime of "import" are clearly defined and separated, which allows clear understanding of the specifics of the work and optimization of processes depending on the enterprise.

Prospects for further research should be based on monitoring the legislation in the context of customs clearance of goods the customs regime of "import" and may concern the construction of algorithms of cooperation with customs authorities.

Ключові слова: митний режим; імпорт; оптимізування; митне очищення; митниця; Митний кодекс; брокер.

Key words: customs regime; import; optimization; customs clearing; customs; customs code; broker.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств є однією з основних напрямів у розвитку країни, що має вагомий вплив не тільки на економічний сектор, а й на політичний, соціальний, культурний та ін. Це спричиняє низку наслідків, які відчувають на собі практично усі країни в тому числі, Україна. Зовнішньоекономічна діяльність впливає також і на здійснення митних операцій, які, в свою чергу, включають митне оформлення вантажів. В Україні згідно із даними Державної служби статистики переважає імпорт товарів, тому операції з розмитнення імпортованих вантажів стосуються переважної частини вітчизняних підприємств. Проте, незважаючи на масовість таких операцій, більшість підприємств зустрічається із низкою проблем при оформленні міжнародних вантажів, що зумовлює необхідність ґрунтовного дослідження даної проблеми та пошук шляхів оптимізування цих процесів з боку підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується

означена стаття. На даний момент доступна значна кількість наукової та нормативно-правової літератури, в якій викладено думки стосовно митного оформлення міжнародних вантажів. За даною тематикою присвячено роботи таких науковців, як Д.А. Біленець, С.І. Денисенко, О.В. Ільченко, І.М. Кобушко, І.П. Колесник, Б.А. Кормич, А.І. Крисоватий, Н.М. Любін, І.В. Новосад, Н.М. Скляр, О.М. Ткачук та ін.

Колесник І. наголошує у своїй праці на важливість удосконалення митного оформлення вантажів і зазначає, що термін «митне оформлення» включає виконання митних формальностей, які потрібні для випуску товарів і транспортних засобів, також у роботі визначено послідовність операцій, які виконують митники під час митного оформлення. Ефективність митного оформлення проаналізовано на основі виділення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), які проходили митне оформлення, визначення термінів митного оформлення і кількості укладених експортних та імпорتنих декларацій на Волинській митниці. На основі проведеного аналізу Колесник І. описує рекомендовані заходи, які потрібно провести суб'єктам ЗЕД для удосконалення митного оформлення, серед яких: пришвидшення процесу обміну інформацією завдяки вдосконаленню і фільтрації електронних повідомлень, які надсилаються суб'єктами ЗЕД в митні органи; використання програмного забезпечення, яке дозволить автоматизувати платіжні розрахунки декларанта з митними органами; зменшення залежності суб'єктів ЗЕД від встановлених територій стоянки транспорту, терміналів зв'язку і митних комплексів [1, с.35-42]. Любін Н. у своїй роботі визначає процес митного оформлення як сукупність технологічних і організаційних заходів, які пов'язані з утвердженням результатів митного контролю вантажів, що переправляються через митний кордон держави. Крім того автор приділяє значну увагу документації, яка супроводжує митне оформлення вантажів, наводить її класифікації і визначає важливість повноти, якості і правильності оформлення цієї документації. Найбільш важливе місце під час удосконалення митного оформлення, на думку автора, має впровадження нової, більш досконалої форми митної декларації. Також автор виділяє важливість зменшення ставки ввізних мит, підвищення прозорості митних процедур, що, в свою чергу, забезпечить підвищення якості імпортової продукції і рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, а також спонукатиме підприємців до збільшення асортименту продукції, що позитивно вплине на рівень задоволення споживачів. Також Любін Н. визначає низький рівень технічного забезпечення митних органів, недостатній штат працівників, низький рівень кваліфікації декларантів, недосконалість законодавчої бази, що негативно впливає на митне оформлення вантажів [2 с.78-93]. Кормич Б.А. у монографії зазначає ключові аспекти і порядок митного оформлення, виділяє основні позитивні і негативні сторони функціонуючої системи митного оформлення України [3].

Денисенко С.І. у своїй статті аналізує правове регулювання митного оформлення на основі огляду схеми його виконання основними міжнародними організаціями і виділяє ефективність єдиної процедури і схеми підтвердження походження товарів, визначає важливість електронного декларування і обміну даними, а також доцільність розроблення системи управління ризиками і визнання концепції уповноваженого економічного оператора [4,с.126-129]. Крисоватий А.І. у власній роботі звертає увагу на несвідомість суб'єктів ЗЕД через спроби уникнення сплати податків і обходження процедур митного оформлення з метою скорочення витрат, через що зазначає необхідність посилення контролю митними органами за недотриманням правил організування митного оформлення вантажів. Також автор визначає основні методи, яких потрібно дотримуватись з метою уникнення порушення митних правил суб'єктами ЗЕД, серед яких – відкриття доступу працівникам митних органів до баз даних інших державних установ і підприємств, здійснювати вибірково перевірку товарів, що проходять через «зелений» коридор, провести підвищення рівня безпеки переміщення вантажів через кордон, і, звісно, застосовувати основні міжнародні нормативи і правила у цій сфері [5, с.66-76].

Варто звернути увагу на перешкоди, з якими зустрічаються суб'єкти ЗЕД при здійсненні митного оформлення вантажів. Основні з таких виділяє Кобушко І.М. у своїй праці. Першою автор виділяє вимогу митних органів щодо подання і формування великої кількості документації, що не консолідується з досвідом іноземних розвинутих держав. Наступна перешкода також пов'язана з документацією, а саме тим, що форма документів, які заповнюються вітчизняними суб'єктами ЗЕД при митному оформленні не відповідає основним закордонним стандартам і часто дублюється під час подачі до різних державних установ. Також виділяється недостатня зручність розміщення установ, які здатні проводити митне оформлення, а також недосконалість програмно-технічного і матеріального забезпечення при здійсненні митного оформлення вантажів. З метою спрощення митного оформлення автор рекомендує максимально автоматизувати цю процедуру шляхом впровадження електронної системи митного оформлення вантажів [6].

Скляр Н.М. у своїй статті розглядає особливості змін у законодавстві протягом 2018 р., що стосуються митного оформлення. Виділяючи лише основні з них, автор звертає увагу на зміни у здійсненні контролю держави за процедурою митного оформлення шляхом впровадження електронної системи контролю, зміни у обміні інформаційними даними, у застосуванні сертифікатів при митному оформленні, використовуючи сертифікат форми «А», що покращує статус товарів на ринку ЄС [7].

Основним нормативно-правовим актом, на який опираються суб'єкти ЗЕД і працівники митної служби при здійсненні митного оформлення вантажів, є Митний кодекс України, у якому вказані основні аспекти діяльності митних органів держави, їх особливості, права і обов'язки учасників митних процедур [8]. В своїй діяльності митниця керується також низкою нормативно-правових актів, розпоряджень, наказів тощо.

Отже, підсумовуючи вищевикладене можна виділити, що порядок здійснення операцій з митного оформлення визначається Державною митною службою України відповідно до Митного кодексу України. Оформляються митні документи українською мовою або офіційними мовами митних союзів, якщо Україна є їх

членом. Митне оформлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності здійснюється службовими особами митниці в місцях розташування митниць - зонах митного контролю - спільно з зацікавленими державними органами впродовж часу, визначеного митницею.

Здійснивши змістовне дослідження ефективності митного оформлення міжнародних вантажів, можна зробити висновок про актуальність даного питання на сучасному етапі економіки. Проте, зміна законодавства та вимог щодо розмитнення міжнародних вантажів в режимі «імпорт» потребує ретельного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Домінуючою ціллю даної статті є проведення деталізованого дослідження процесу митного оформлення підприємствами вантажів в митному режимі «імпорт» та структурування даного процесу за суб'єктами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Підприємствам, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність та розмитнюють товари з допомогою посередників, можна рекомендувати проводити розмитнення самостійно. Проте, для самостійного декларування товарів необхідно зареєструватись в митних органах як особа, що має право здійснювати операції з товарами. Рекомендована послідовність для підприємств щодо здійснення митного оформлення міжнародних вантажів складається з етапів:

1. Інформаційне забезпечення реєстрації особи, яка здійснює операції з товарами;
2. Визначення відповідальних осіб, які будуть здійснювати операції з товарами;
3. Формування пакету документів;
4. Подання електронної заяви та пакету документів на митницю з метою реєстрації як особи, яка здійснює операції з товарами;
5. Отримання облікового номера особи, яка здійснює операції з товарами;
6. Підготовка підприємства до здійснення декларування міжнародних вантажів;
7. Налагодження комунікацій осіб, які здійснюють розмитнення, з митними органами для здійснення митного оформлення міжнародних вантажів.

Перш за все необхідно розглянути та проаналізувати чинні нормативно правові акти, пов'язані із здійсненням імпорتنих операцій та зовнішньоекономічної діяльності в цілому. Оскільки при першому здійсненні операцій з товарами митницям державної фіскальної служби (ДФС) делеговано проводити контроль за особами, які здійснюють операції з товарами. Проводиться він відповідно до Митного кодексу та законодавства України. Далі необхідно визначити відповідальних за здійснення операцій з товарами, після цього їм потрібно звернутись до відповідних митних підрозділів для отримання статусу осіб, які здійснюють операції з товарами [9]. Типовим пакетом документів, які необхідні для здійснення митного оформлення вантажів в режимі імпорт є наступні документи [8, 10]:

Надаються імпортером:

- зовнішньоекономічні договори з всіма специфікаціями та іншими додатками (якщо договір іноземною мовою, обов'язково переклад договору);
- перекладений інвойс та пакувальний лист;
- сертифікати відповідності, висновок щодо відповідності товару технічним регламентам, висновок метрологічної служби та ін., в залежності від коду товару;
- технічна характеристика товару, креслення, каталог, область застосування та ін.;
- документи, які допоможуть підтвердити митну вартість товару (SWIFT на купівлю іноземної валюти у випадку передоплати по договору завірених банківською печаткою, додаток до договору із розрахунком ціни (калькуляція) від виробника, висновок експертної установи щодо ціни в поставці);
- повідомленням щодо перерахування необхідних митних платежів;
- платіжне доручення (копія) про оплату послуг наданих фіто санітарною службою (при необхідності).

Надаються експортером (продавцем):

- рахунок - фактура (інвойс);
- документ, який підтверджує країну походження товару;
- пакувальний лист.

Надаються перевізником:

- міжнародна товаротранспортна накладна (з печаткою радіологічного контролю, якщо вимагається відповідно коду);
- CARNET TIR (за наявності);
- документ підтверджуючий транспортні витрати (за умовами постачання);
- інформація про пост митниці при перетині кордону.
- документ підтверджуючий транспортні витрати;
- інформація стосовно поста митниці при перетині кордону.

Подача сформованого пакету документів та електронної заяви на митницю з метою реєстрації як особи, яка здійснює операції з товарами може проводитись, як особою що буде здійснювати декларування та розмитнення, так і її представником, який уповноважений довіреністю або договором укладеним між ними. Обліковий номер, який присвоюється при взятті на облік особи, формується автоматизовано та має свою структуру. Він є індивідуальним та не може бути присвоєний іншій особі, навіть після анулювання, номер є дійсним на усій митній території України. Після присвоєння облікового номера, до пакету документів необхідно додати виписку з реєстру ДФС по обліку суб'єктів, що здійснюють операції з товарами [9].

У зв'язку з використанням послуг митного брокера рівень комунікації підприємства з митними органами може бути достатньо низьким. Необхідно покращити рівень спостереження нормативно-правових актів стосовно митної сфери.

Підприємство, яке є суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності звертається до вантажного відділу внутрішньої митної установи за місцем реєстрації, щоб здійснити оформлення попереднього повідомлення на імпортування товару. Митниця перевіряє правильність оформлення декларації і особу, на яку ввозяться товари. У випадку виявлення зауважень під час перевірки наступним кроком буде їх усунення і після цього повторне оформлення попереднього повідомлення, якщо зауважень виявлено не було, проводиться введення даних ДМС України відомостей у центральну базу за допомогою супутникового зв'язку протягом 4-ох годин після оформлення декларації. Товар доставлений на кордон, тобто відбувається постачання товару перевізником на прикордонну митницю та пред'явлення товаросупровідних документів. Прикордонна митниця проводить звірку цих товаросупровідних документів та вантажної митної декларації з даними у центральній базі даних ДМС України, які раніше були внесені. Якщо дані правильні та зауваження відсутні митниця здійснює пропуск вантажу на митну територію України, товар надходить на внутрішню митницю для продовження митного оформлення. У випадку виявлення помилок чи зауважень підприємство, відповідно, отримує відмову у пропуску товару на митну територію України.

Повне митне оформлення вантажу відбувається, безпосередньо, на внутрішній митниці. При потребі проведення додаткових досліджень товару або детальнішого вивчення документів отриманих від декларанта, можуть направити запит, наприклад, до митної лабораторії для підтвердження хімічного складу товару, відділ тарифів і вартості може перевірити заявлену вартість та провести експертизу сертифікатів, які засвідчують країну походження товарів тощо. Схематично модель сегментування процесу розмитнення імпортованих вантажів в режимі «імпорт» представлена на рис. 1.

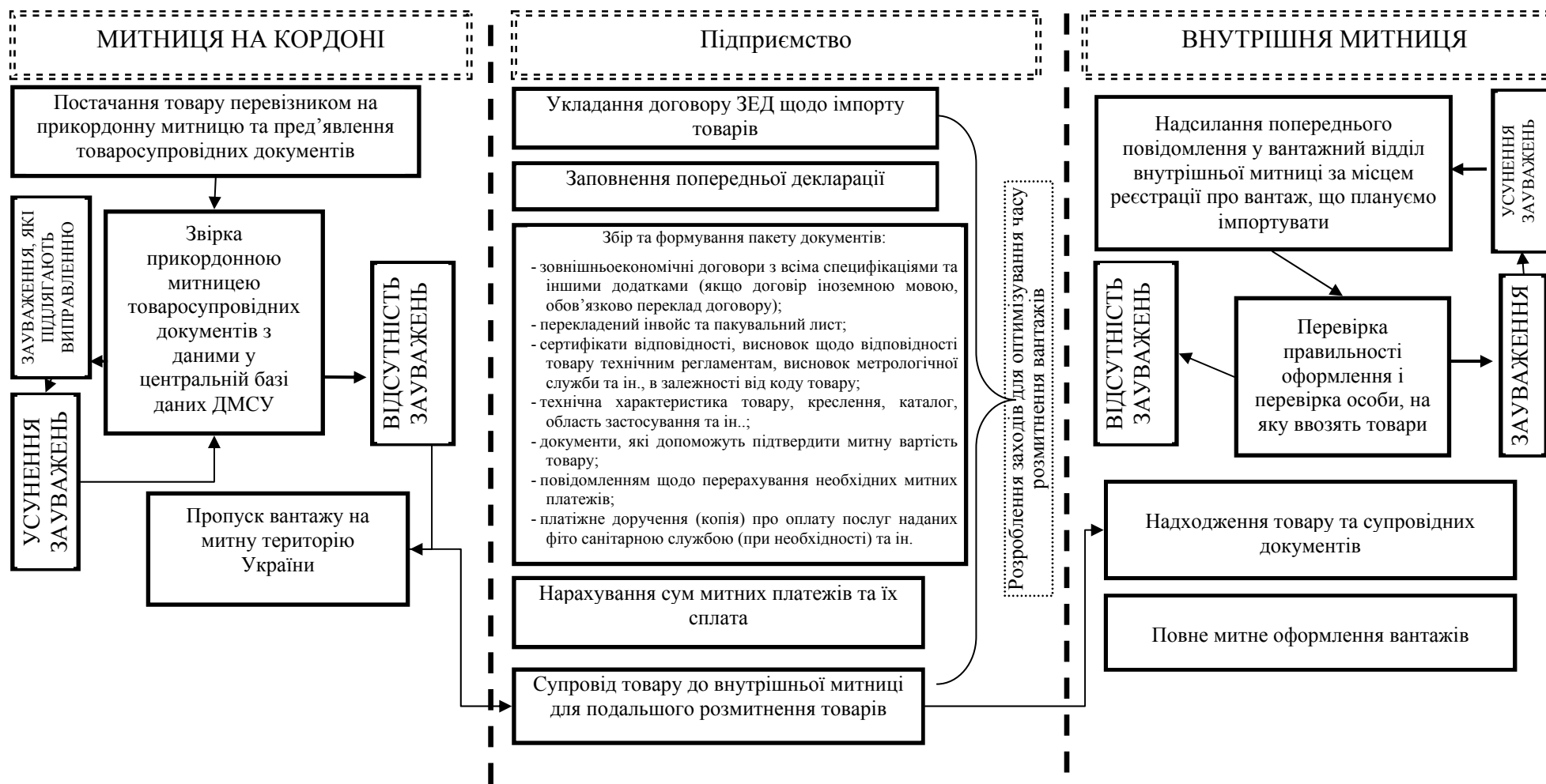

Рис. 1. Модель сегментування процесу розмитнення міжнародних вантажів підприємством в режимі «імпорт»

Перевірку здійснюють працівники митниці, які звіряють дані митних декларацій. Після завершення митного оформлення кожен працівник митниці, який приймав участь у даній процедурі відзначається відбитком штампа та контрольними позначеннями на зворотній стороні митної декларації.

Описаний процес митного оформлення вантажів передбачає спів дію декларанта з митними органами. Як бачимо з рис. 1. комунікації розділені на роботу з митницею на кордоні та внутрішньою митницею. На пришвидшення процесу митного оформлення підприємство не може вплинути, проте оптимізувати свої дії в контексті збору та формування пакету документів а також формування попередньої декларації дозволить оптимізувати час розмитнення та забезпечить вчасне реагування на зауваження, якщо такі виникнуть.

Розроблення сіткового графіку дозволить паралельно проводити розмитнення, пришвидшить час збору та формування документів. Підприємство може вплинути лише на ті аспекти розмитнення, що залежать від нього та його партнерів. Митне оформлення ДМСУ здійснюється згідно законодавства та залежать від об'ємів роботи тої чи іншої митниці.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. На основі проведеного дослідження визначено та чітко розділено робочі дії учасників митного оформлення міжнародних вантажів в режимі «імпорт», що дозволяє чітко зрозуміти специфіку роботи та оптимізувати ті процеси, що залежать від підприємства.

Сформований перелік документів згідно Митного кодексу України структуровано за суб'єктами їх формування та представлення, що дозволяє впорядкувати процес митного оформлення. Перспективи подальших досліджень повинні базуватись на моніторингу законодавства в контексті розмитнення товарів в митному режимі «імпорт» та можуть стосуватись побудови алгоритмів співпраці з митними органами.

Список літератури.

1. Колесник І.П. Організаційно-економічний механізм митного контролю та митного оформлення товарів/ І.П. Колесник // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 18–19 травня 2017 року) – 2017.. – С. 35-42.

2. Любін Н.М. Прагматизм митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України/ Н.М. Любін // Державне управління: удосконалення та розвиток. –2016. – № 5.- С. 78-93

3. Кормич Б.А. Режим зони митного контролю: адміністративно-правові основи [Монографія]/ Б.А. Кормич, Д.А. Біленець - Чернівці Технодрук, 2017. – 180 с.

4. Денисенко С.І. Досвід країн НАФТА у сфері міжнародно-правового регулювання спрощення та гармонізації митних процедур / С.І. Денисенко // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 18–19 травня 2018 року) – 2018.. – С. 126-129.

5. Крисоватий А.І. Діяльність митних органів у забезпеченні митної безпеки України у сфері протидії порушенням митних правил /А.І. Крисоватий, І.В. Новосад// Науковий погляд: економіка та управління, № 2 (58), 2017. – С. 66-76.

6. Кобушко І.М. Спрощення та гармонізація митних процедур як фактори збільшення обсягів зовнішньої торгівлі держави/ І. М. Кобушко, О.В. Ільченко, С.І. Денисенко // Актуальні проблеми економіки №10(172), 2015. – С. 28-36.

7. Склад Н.М. Митне оформлення товарів: зміни державного регулювання 2018 р./ Н.М. Склад, О.М. Ткачук // Актуальні проблеми економіки та управління в епоху глобальних викликів і загроз : Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. конф., Дніпро, 26-27 квіт. 2018 р. – В 2-х томах. – Т. 1. / Нац. метал. академія України. – 2018. – 390 с.

8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (редакція від 04.10.2018 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-6>. (19 березня 2019)

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами» від 15.06.2015 р. № 552 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0807-15> (19 березня 2019)

10. Навчальний посібник / В. М. Голомовзий, Л. А. Панкова, О. Ю. Григор'єв, А. О. Босак, Н. Л. Калиновська, В. Г. Саяпіна. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2004. 240 с.

References.

1. Kolesnyk, I.P. (2017), “ Organizational and economic mechanism of customs control and customs clearance of goods ”, *Zbirnyk tez II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Collection of abstracts of the 2nd International Scientific and Practical Conference], Lutsk, Ukraine, 18–19 May 2017, pp. 35-42.

2. Liubin, N.M. (2016), “ Pragmatism of customs clearance of goods and other objects moving through the customs border of Ukraine ”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, № 5, pp. 78-93

3. Kormych, B.A. and Bilenets, D.A. (2017), *Rezhym zony mytnoho kontroliu: administratyvno-pravovi osnovy* [Mode of customs control zone: administrative and legal bases], Tekhnodruk,Chernivtsi, Ukraine.

4. Denysenko, S.I. (2018), “Experience of NAFTA countries in the field of international legal regulation of simplification and harmonization of customs procedures”, *Zbirnyk tez II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Collection of abstracts of the 2nd International Scientific and Practical Conference], Sumy, Ukraine, 18–19 May 2018, pp. 126-129.

5. Krysovatyi, A.I. and Novosad, I.V. (2017), “ The activities of customs authorities in ensuring the customs security of Ukraine in the area of counteracting the violation of customs rules ”, *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, № 2 (58), pp. 66-76.
6. Kobushko, I.M. Ilchenko, O.V. and Denysenko, S.I. (2015), “ Simplification and harmonization of customs procedures as factors of increasing the volume of foreign trade of the state ”, *Aktualni problemy ekonomiky*, №10(172), pp. 28-36.
7. Skliar, N.M. and Tkachuk, O.M. (2018), “ Customs clearance of goods: changes in state regulation in 2018 ”, *Zb. mat.-liv vseukr. nauk.-prakt. konf.* [Collection of materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference], *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia v epokhu hlobalnykh vyklykiv i zahroz* [Actual problems of economy and management in the era of global challenges and threats], Dnipro, Ukraine, 26-27 April 2018, p. 390
8. Customs Code of Ukraine available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-6>. (19 March 2019)
9. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Procedure for the Accounting of Persons Carrying Out Goods" № 552, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0807-15> (19 March 2019)
10. Holomovzyi, V.M Pankova, L.A Hryhoriev, O.Iu. Bosak, A.O. Kalynovska, N.L. and Saiapina. V.H. (2004), *Mytne rehuliuвання* [Customs regulation], Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, Lviv, Ukraine

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019 р.